

DE VRIJE STEM

Belgisch orgaan voor de provincie Antwerpen

Verschijnende gedurende de Duitse Bezetting.

Bureelen en Redactie :
HOTEL DER PATRIOTTEN
Begijnenstraat, 42.

Onze welgemeende leuze is :
Noch Vlaming, noch Waal, maar Belg !
En eeuwig trouw aan ons Vorstenhuis !

Telegraphisch adres :
Kommandantur-Antwerpen-Mechelen
Met gratie ende privilegie.

Vertoog aan den Rijkskanselier.

Antwerpen, 10 Maart 1917

Excellentie,

Op 3 Maart hebt U te Berlijn eene afvaardiging ontvangen van een lichaam zich noemende « Raad van Vlaanderen, » maar hier in het land onbekend. Uit de mededeelingen in de pers schijnt de indruk te spruiten, alsof deze afvaardiging de wenschen uitsprak van het Vlaamsche volk, of van een werkelijk deel daarvan, en zelve samengesteld was uit mannen van invloed en autoriteit. Niets zou gevaarlijker zijn dan zulke dwaling zonder tegenspraak te laten.

De ongenoemde Heeren, die het op zich hebben genomen in vollen oorlog aan de Duitse regeering hunne medewerking aan te bieden om hun land tegen zich zelve te verdeelen en zijne bestuurlijke inrichting ten gronde te veranderen, hebben niet het minste recht namens het Vlaamsche volk te spreken, en vertegenwoordigen noch zijne wenschen, noch zijne strekking.

In volle vrijheid heeft het Vlaamsche volk zijne vertegenwoordigers in Kamer en Senaat, ten getalle van 113 voor de Volksvertegenwoordigers en 57 voor de Senatoren. Onder die 170 gekozenen hebben zich slechts 2 bij die zoogenaamde activistische beweging aangesloten. Het vertoog aan de Belgische regeering over de vervlaamsching van de Gentsche Hoogeschool werd destijds door 2000 Hoogeschoolgediplomeerden onderteekend. Slechts een honderdtal zijn te vinden geweest om de nieuwe richting te steunen, en van dit klein getal hebben reeds meerdere openlijk hun handteeken teruggetrokken, terwijl anderen er geen geheim van maken, dat zij misleid werden of zich vergist hebben, en hunne daad betreuren.

Het Vlaamsche Land en de Vlaamsche Beweging

zijn van voor jaar en dag vertegenwoordigd door groote en invloedrijke vennootschappen, zoo letterkundige als politieke, zooals het « Willemfonds » en het « Davidsfonds, » de « Nederduitsehe Bond » en de « Liberale Vlaamsche Bond » van Antwerpen de « Liberale Volksbond » van Brussel, de Vlaamsche werklieden-groepen in de drie staatspartijen, de « Bond der Vlaamsche Rechtsgeleerden, » de « Vlaamsche Natuur- Geneeskundige Congressen » en meer andere.

Geene enkele der groote groepeerings heeft zich voor deze onvaderlandsche politiek laten vinden. In tegendeel hebben hunne voorzitters en vertegenwoordigers er in principie tegen geprotesteerd in het vertoog aan Gouverneur-Generaal von Bisping, in datum van 8 Januari 1916, over de Hoogeschool van Gent.

In de laatste jaren is geen Vlaamschgezinde hervorming meer eensgezind door het Vlaamsche volk geëischt, dan zijn volle recht op Hoogeschoolgebied. Een wetsontwerp ter vervlaamsching van de Hoogeschool van Gent, neergelegd in de Kamer door volksvertegenwoordigers die daartoe in talloze vergaderingen mandaat hadden gekregen van de Vlaamsche bevolking.

Van de zes onderteekenaars zijn vijf nog in leven. ALLEN hebben protest aangeteekend tegen de inmenging van het Duitsch gezag in vraagstukken van binnenlandsche staatkunde, en allen zijn tegen de bestuurlijke scheiding gekant. Het gevoelen der bestuurders en hoofdstellers der Vlaamsche dagbladen, die voor den oorlog verschenen en een der grootste krachten van de Vlaamsche Beweging zijn is gekend : zij zijn eensgezind TEGEN.

Onze Koning, aan wien ons aller hart hangt, onze Regeering, die onder de bescherming van ons onoverwonnen leger onze vlag hoog houdt, hebben onbewimpeld het streven van het groepje zoogenaamde activisten veroordeeld. Deze vaststaande feiten voldoen om de ongenoemde afvaardiging van

een door ongekenden aangestelden Raad tot hare ware beteekenis terug te brengen.

Het ontstaan zelf van dien Raad onder de heerschende omstandigheden zou daartoe afdoende zijn. Zeker is het U onbekend dat in België alle maatschappijen, die zich met staatkundige belangen bezig hielden, door de bezettende macht ontbonden zijn; dat het recht van vergaderen geschorst is; dat de vrije uiting der gedachten onmogelijk werd gemaakt en met verbanning of gevang gestraft wordt; dat uitstekende Vlamingen als prof. Fredericq, prof. De Bruyne, Alf. Sevens, naar Duitschland gezonden werden; dat van alle vroegere Vlaamsche dagbladen, tolken der openbare meening in ons Land, geen enkel meer in het bezet gebied verschijnt.

Wat belang kan een onpartijdig beoordeelaar dan hechten aan de meening van hen die door de gratie van den vijand van al deze beperkingen ontheven worden, en een taal voeren en daden doen die zijne politiek dienen in tegenstrijd met hun eigen Koning?

De splitsing van ons Land in een Waalsch en in een Vlaamsch bestuurlijk gewest, is het doel dat die Heeren vervolgen. Naar luid van uwe verklaring « Moet de taalgrens zoo haast mogelijk de grensscheiding worden van twee onder het bevel van den Heer Gouverneur Generaal vereenigde, maar OVERIGENS GESCEIDEN BESTUURLIJKE GEBIEDEN. »

Ons antwoord hierop zal kort zijn: DE BESTUURLIJKE SCHEIDING BEHOORT TOT HET PROGRAMMA VAN DE VLAAMSCHGE BEWEGING. Toen voor eenige jaren van Waalsche zijde in een onbewaakt oogenblik van « Séparation administrative » gesproken werd, zonder overigens bij onze landgenooten weerklink te vinden, gaf daarop met instemming van alle Vlaamsch-gezinden een der radikaalsten onder hen het volgende klinkend antwoord:

« Ik stel het op prijs, dat hier heden bij deze plechtige gelegenheid en in 't bijzijn van zulk een groot aantal Vlaamsch-gezinden en leiders van Vlaamsch-gezinden van elke belijdenis en van elke politieke richting klaar en duidelijk te kunnen zeggen: NOG NOOIT, OOK NIET IN DE SOMBERSTE DAGEN VAN VLAANDERENS' GESCHIEDENIS NA 1830, IS UIT ONZE RANGEN EEN STEM OPGEGAAN, AANDRINGENDE OP IETS DAT OP DE BESTUURLIJKE SCHEIDING ZOU GELIJKEN. » (Handelingen, blz. 47).

En verder, na er op gewezen te hebben dat vrees noch eigenbelang die houding ingaf, maar alleen liefde tot het gemeenschappelijk vaderland, ging de redenaar voort, van België sprekend, (blz. 49):

« Dat landeken, wij achten het niet te groot en niet te sterk, wij aanschouwen zijne onafhankelijkheid en zijn onzijdigheid niet zoo volkomen veilig tegen alle gevaren gewaarborgd, dat wij, roeke-

loos, het weerstandsvermogen, dat het dankt aan de eendracht en aan de eenheid van zijn uit twee nationaliteiten bestaande bevolking, zouden gaan verstoren of laten verbreken OM HET EVEN ONDER WELK VOORWENDSEL, en wel het allerm minst om hooger gezegde redenen van nationalen aard, waar achter, in werkelijkheid, hoofdzakelijk politieke bekommernissen verborgen zitten. »

En ten slotte besloot hij met deze uitdrukkelijke en herhaalde verklaring:

« Ik verklaar het hier luid, en nogmaals ben ik zeker te spreken uit het hart van alle Vlamingen, OOK DAN, als de voorstelling der separatisten niet zoo valsche ware, OOK DAN NOG ZOUDEN WIJ VAN GEENE SCHEIDING WILLEN HOOREN. »

Met het oog op de door hen bedoelde tegenstanden dringen wetgevende maatregelen zich op, herziening van de verkiezingswetten b. v. maar geenszins maatregelen die het land, al genoeg verdeeld, OOK NAAR BUITEN NOG ZOUDEN VERZWAKKEN. Zoo getuigde in Augustus 1912 Pol De Mont, sprekende als voorzitter van het XXXIIe Nederlandsch Taal en Letterkundig Congres te Antwerpen; en in die gezaghebbendste onder alle vergaderingen op taalgebied in ons land vonden die woorden algemeene instemming.

Wie heeft in die omstandigheden het recht de bestuurlijke scheiding voor te stellen als een deel van het Vlaamsch program?

Zou Uwe Excellentie overigens denken dat de redenen in 1912 namens de geheele Vlaamschgezinde Beweging, zoo duidelijk omschreven, heden, in 1917, na wat er in ons land gebeurd is, iets van hunne kracht hebben verloren?

Zou zij ons, Vlamingen, zoo blind achten dat, na ons volk met weergaloozen heldemoed goed en bloed te hebben zien offeren voor onze vlag en onze eer, wij als resultaat de splitsing van het vaderland en de verbroekeling van onze nationaliteit zouden aanvaarden, om dan na een tijdelijk en schijnbaar herstel de gemakkelijke prooi te worden van landgejacher en veroveringszucht?

Deze overwegingen zijn wel van aard te doen begrijpen, dat de Vlaamsche bevolking van geen bestuurlijke scheiding weten wil. Zeker is de bevolking vast overtuigd dat zij van den vrede hare taalrechten ten volle zal zien erkennen. De soms gehoorde uiting dat de oorlog, dien onze Vlaamsche jongens zoo onverschrokken meestrijden, aan de Vlaamsche zaak afbreuk dient te doen, is een laakbare en onvaderlandsche taal.

Maar even laakbaar als wij zulke houding bestempelen, even zeker is het onzen plicht er u op te wijzen, dat wat U te Berlijn werd verklaard, niet de wil en niet de overtuiging is van ons volk. Ligt het overigens in de bevoegdheid der bezettende macht op deze wijze op te treden?

De verdragen van den Haag laten aan de bezet-

tende macht NIET toe, de bestaande wettelijke instellingen te veranderen, tenzij in gevallen van absoluten nood, door militaire redenen geboden. Uw eigen rechtsgeleerden schrijven dienaangaande :

« Voor alles komt hier het principie tot gelding, dat aan den bezetter het recht NIET toekomt, de door het bestuur en de wetgeving van het land gegeven rechtsinrichting te veranderen of nog minder op te heffen, en de werking van het bestuurlijk organisme te schorsen. » (prof. von Ullman van de Hoogeschool van Munich in Völkerrecht, par. 183, blz. 495).

De bestuurlijke scheiding druischt regelrecht in tegen onze wetten en zal wel door niemand als een daad van militairen nood worden verdedigd, door U zelf werd zij overigens op geheel andere gronden gemotiveerd.

Eene verkeerde opvatting schijnt bij Uwe Excellentie te heerschen over de Vlaamsche toestanden. De Vlaamsche Beweging is niet een strijd tegen de Walen ; het is een strijd tegen de miskenning van onze aloude heerlijke taal in ons eigen midden. De Vlaamsche Belgen zijn niet een tegen zijn wil bij een groot rijk ingelijfden volksstam. Zij zijn vrije vennoten in een vrij gemeenebest ; zij hebben hun recht hoofdzakelijk in eigen hand, en hebben niet gewacht op vreemde hulp om hunne taalgrieven te doen herstellen.

Daarvan getuigen de Vlaamsche wetten van 1873 op het rechtswezen ; van 22 Mei 1878 op het bestuur ; van 15 Juni 1883 op het openbaar middelbaar onderwijs ; van 3 Mei 1889, 4 September 1891 en 22 Februari 1908 op het rechtswezen ; van 18 April 1898 op de stemming en bekendmaking der wetten, waarbij officieel de gelijkheid der beide landtalen bekrachtigd werd ; van 12 Mei 1910 op het vrije middelbaar onderwijs ; van 2 Juli 1913 op het leger, van 19 Mei 1914 op het lager onderwijs.

Uwe Excellentie zelf kan oordeelen of de volkeren van niet Deutsche taal, die tot het Deutsche rijk behooren, in dezelfde spanne tijds gelijkwaardige hervormingen hebben doorgevoerd. Zeker is dit werk van rechtsherstel in het Vlaamsch land niet volmaakt en niet voltooid, maar de nog ontbrekende maatregelen, en in het bijzonder zij die betrekking hebben op het hooger onderwijs, wenschen wij te zien nemen zooals alle vroegere : in de grond wettelijke vormen en in eigen nationale zelfstandigheid, diep overtuigd dat de gemeenschap van strijd en lijden de eeuwenoude banden tusschen ons en onze Waalsche broeders hechter en onverbreekbaar heeft aaneengesnoerd.

Wat intusschen mag gsschied zijn door dekreten van de bezettende macht, daar onderwijst het Recht dat het met dat eindigen der bezetting in het niet verzinkt.

Het is waar dat U te Berlijn verklaard hebt :

« DAT HET DUITSCHE RIJK BIJ DE VREDESONDERHANDELINGEN EN OOK NA DEN VREDE alles zal doen wat er toe kan bijdragen om de vrije ontwikkeling van den Vlaamschen volksstam te bevorderen en te verzekeren. »

Wij begrijpen dat het in de lijn ligt van Uwe politiek deze taal te voeren, maar van uwe zijde zult u verstaan, dat het eergevoel van ONS volk, het besef van zijne waardigheid en van zijne vaderlands-liefde ons slechts een antwoord overlaten. Een vrede waarbij het aan Uwe Regeering of aan gelijk welken vreemden staat ook toegelaten zon zijn zich in onze binnenlandsche zaken te mengen, zullen wij NOOIT aanvaarden.

Geen voldoende oplossing kan de oorlog voor ons vinden tot dat de onafhankelijkheid van ons land zij wat ze was voor den oorlog : even vrij naar Oost en West, naar Zuid en Noord, noch economisch noch politiek aan niemand verslaafd.

Excellentie,

Het ligt niet in onze bedoeling of in onze macht over het hier besproken ontwerp in oorlogstijd eene agitatie te beginnen ; daartoe schijnt ons de handhaving van orde en rust te zeer in het belang van ons diep geteisterd land, maar als openbare mandatarissen en leiders van gekende Vlaamsche vereenigingen en instellingen, zijn wij het aan de waarheid en aan ons zelve verschuldigd U niet onwetend te laten van de werkelijkheid en van onze gevoelens.

In gewone tijden zouden duizende handteekens zich bij de onze voegen. Nu is het niet eens mogelijk al de ondertekenaars te bereiken die het protest tegen het ingrijpen der Deutsche overheid in zake de Hoogeschool-kwestie mede onderschreven. Maar al wie ons Vlaamsch volk kent, weet dat wij de algemeene meening getrouw en gematigd hebben weergegeven.

Mocht Uwe Excellentie er aan twijfelen, dan heffe zij de belemmering op die nu op woord en schrift drukt, en van de Ardennen tot aan de Zee zal de houding der scheiders diep worden afgekeurd en heel ons volk getuigen dat wij allen, Vlamingen en Walen, in deze tijden slechts één wensch, één wil, ééne gedachte hebben : HET VRIJE EN ONVERDEELBARE BELGISCHE VADERLAND.

Aan Zijne Excellentie den Heer von Bethmann-Hollweg, Kanselier van het Deutsche Rijk. BERLIJN

Volgen 77 handteekens van senatoren, volksvertegenwoordigers, Bestendige deputatie, Burgemeesters, E. H. Dekens, Boerenbond, Davidfonds, Ver. Letterkundigen, enz.

'T (ver)Raad van Vlaanderen bij den Rijkskanselier.

(Vervolg)

Na den oorlog, dat is wat anders : De Dyle loopt vast nevens den Nattenée, en dan zou 't ons professorken wel eens kunnen gaan als Raf Verhulst, die laatst aan de Schelde te zien was.

Hem werd met het onnoozelste gezicht ter wereld gevraagd... of hij kon zwemmen ? Verbaasd keek hij op en schudde ontkennend het hoofd. « Leer het, Raf, » antwoordde de leuke toespreker, « ge kunt nooit weten waarvoor het later goed is ! »

N. B. Tack's broeder, rondborstig en gegoed scheepsbevrachter te Antwerpen, is zoo verbolgen en gevoelt zich zoo onteerd door de dwaze knoeierij zijns broeders, dat hij openlijk met hem afgebroken heeft.

5. KIMPE. Zie, lezer, als ge binnen enkele dagen in de « Libre Belgique » leest dat Kimpe is « een saltimbanque, un fou, un inconscient, » hoeft gij niet verwondert te zijn.

Doch genoeg voor heden ; wij komen later op dit persoonlijke terug, alsook op Borms enz. Zij zullen niets verliezen, die Ratten van Vlaanderen, met een weinig te wachten.

Doch nu ten slotte : Als ge nu dit alles gelezen hebt, als ge met ons, en evenals wij, als het ware, diepdoortastend voelt dat dit groepje onbeduidende huichelaars zich enkel uit eigenbelang, tijdelijke glorie en meer andere lieve drijfveeren, voortbeweegt, dank aan de behendige en voorafberaamde taktiek en bescherming der lage, valsche moeffen, komt ge dan niet tot het besluit dat ONS Vlaanderen en ONZE VLAAMSCHE ZAAK heel iets anders is, dan die poesjenellenkelder van den Raad !! van Vlaanderen !

Dat die nog vlugger zal instorten dan een kaartenhuisje, hoeft geen betoog. Dat weten die kereltjes ook wel, maar... voor 't oogenblik dansen die muizen.

De leeuwen kunnen ook dansen ! Wacht maar, gemeene rekels !

AR. GUS.

BRIEFWISSELING.

Waarde Heer,

Het is altoos een aangenaam oogenblik in deze droeve tijden, als men verneemt dat recht gedaan of erkend wordt aan degenen, die met lichaam en ziel de onderdrukte belgische bevolking bijstaan, opbeuren, helpen, moed en hoop inboezemen. Dat is nu wel degelijk het geval ten opzichte van Kardinaal Mercier, Aartsbisschop van Mechelen, het

voorbeeld van opoffering, alsook van oprechte vaderlandsliefde.

Een telegram van Havas (uit Parijs) in datum van 26 Maart 1917 kondigt ons aan dat de Académie des Sciences morales et politiques aan den grooten Kardinaal den prijs van 15.000 fr. toekend, bestemd als belooning voor de grootste en schoonste daad van toewijding.

De bovengemelde Académie heeft aldus den Kardinaal willen vereeren om zijne hoogstaande vaderlandsliefde, zijn eerbied en ijveren voor het recht, en zijn flinkheid om aan de verdrukking het hoofd te bieden, en voorts om in zijn persoon hulde te brengen aan het belgische volk, dat in zoo menig opzicht duurbaar is aan Frankrijk.

Is dat geene merkwaardige en beteekenisvolle betooging van Frankrijk, hulde te brengen aan Hem die onsterfelijk is geworden voor België, beter gezegd voor de geschiedenis, en wiens naam ten eeuwigden dage hier zal vereerd worden ?

Laten wij allen verheugd zijn en ons gelukkig gevoelen door deze gebeurtenis, want het is eene betooging die kenschetsend is, en meer nog, een waarborg voor wat van onze Zuiderburen te verwachten is op zeker gebied, waarop ik later zal terugkomen.

Het is zelfs een troost, als men zulke daden van rechtvaardigheid beleefd, in vergelijking van de gemeene daden, gepleegd door sommigen van onze landgenooten, die wij kortaf landverraders noemen maar die niettemin, zoolang de duitsche bezetting duurt, kunnen voort gaan met hun vuil werk.

Nu de bekendmaking gekomen is over de bestuurlijke scheiding in België, is er eens te meer gezien, welk gespuis er tusschen onze medeburgers loopt, en niet alleen particulieren, maar ook ambtenaren van officieele belgische besturen. Hoe is het om Gods wille mogelijk, zou men moeten denken ; doch ongelukkig is het maar al te waar.

De namen zijn bekend. Die zinneloozen, zij bestaan in zeer klein getal ; nochtans ware EEN nog te veel, en geen enkele zal zijne verdiende straf ontvluchten.

De eene zoowel als de andere moet gebrandmerkt worden, dat staat in ieder geval rotsvast, en als de algemeene vrijwillige terugtocht der Duitse bandieten zal geschieden, moeten al die landverraders — wie het ook zij — de grens over. Daar zal de Belgische weidenkende bevolking wel voor zorgen.

Intusschen gaan onze zaken zeer goed. Met vastberadenheid moeten we voortstreven en ginds, in de verte, komt een lichtstraal aan den gezichteinder, en onze verlossing is dicht bij !

SEBBE DEE.

Belangrijke Vergadering.

Ons is eene uitnoodiging toegekomen tot eene belangrijke vergadering, welke door de katholieke leiders der activisten belegd wordt, Woensdag aanstaande, om 3 uur, Duitsch uur, ten huize van M. Aelfons Henderickx, Lange Herenthalschestraat.

DAGORDE :

1. — Verslag over de laatste samenkomst te mijnen huize met de hoofden van het Duitsche beheer, door Eerw. Heer Spaeninckx. Uiterst gewichtige mededeelingen.

2. — De organisatie onzer activistische Beweging en het Vlaamsch secretariaat, door Arnold Hendrix.

3. — Onze Vlaamsche buitenlandsche politiek en onze houding op de vredesconferentie, door L. Sips.

Daar de Vrije Stem een perskaart heeft ontvangen, zullen wij in 't vervolg een verslag over die vergaderingen geven.

Jammer voor die heeren !

Men verzekert ons uit welingelichte bron dat de heeren L. Sips en adv. Jos Van den Broeck door de activisten aangeduid waren om een rondreis te doen in de neutrale landen, om daar in naam van België een vredespolitiek op touw te zetten. Gezien de fijne diplomatieke kennis dier heeren, beloofde die omreis een waar « succes mondial » te zijn.

Eilaas, de houding van president Wilson heeft dit mooie plan in 't water doen vallen ! Dat de heeren zich troosten ! Zij hadden best met hun g...tteken in 't water kunnen vallen.

Hun verlies op dit gewichtig keerpunt der geschiedenis ware voor ons vaderland een ware ramp !

BEMOEDIGING.

Ons diep geteisterd en uit duizend wonden bloedend vaderland wordt sinds maanden geschraagd en in 't leven gehouden door den stillen heldenmoed zijner zonen en dochters, en op het slagveld, en in den nederigen en verdrukten huiskring der wachtenden aan deze zijde van het front, waar de laffe Kultuurmensch van over den Rijn verordening op verordening stapelt, zoodat een dag van 24 bijna ontoereikend is om na te gaan, wat we al of niet zouden moeten doen of laten om aan overtreding en boete te ontsnappen.

En toch, na verguizing op verguizing, na afpersing, uitzuigerij en kwelling van allen aard blijft de

« BELG » stand houden : Hij bekomt geene boter meer, hij geneest zich met vet. Het vet wordt hem onttrokken, hij vergenoegt zich met droog brood. Het broodrantsoen wordt vermindert, hij riemt zijne vest nauwer toe... en zwijgt.

Hij VOELT het wel, hij lijdt, maar hij bijt zich op de tong en ziet opwaarts... waar de hoop straalt die 't al veranderen zal !... En schijnbaar gaat en komt hij, torschend op zijne vermagerde schouders den zwaren last van de gevangenschap in de groote kooi, die met prikkeldraad is afgespannen, waar een helsche stroom doorheen loopt.

Schouw rond u, lezer, en indien ge uwe eigene beeltenis in deze woorden niet geschetst vindt, beken dan dat er rondom u honderden, duizenden zijn, wien men 't niet zou aanzien dat ze zoo diep lijden in stille afwachting en vurige, onwrikbare hoop op de eindverlossing !

Vaak gebeurt het, dat de spanning te sterk is en de draad breekt... Klokken luiden, o zoo veel en zoo heel dikwijls, en telkens gaat een NIET strijdende — wie weet na WELKEN HARDEN STRIJD — ten grave.

En meermaals is het de stervende, zooals ik 't laatst bijwoonde, die de luid snikkende omstaanders rond het sterfbed toefluistert : « WEEST MOEDIG... IK ZAL 'T NIET MEER ZIEN... MAAR GIJ ZULT GETUIGE ZIJN VAN DE OVERWINNING ONZER BROEDEREN. ALS ONZE GELIEFDE KONING TERUGKEERT, BIDT DAN GOD DAT GE 'T NIET BESTERFT VAN VREUGDE, DAT GIJ 'T VERSTAND NIET VERLIEST, EN ROEP IN MIJNE PLAATS BIJ ZIJN ZEGEVIERENDEN INTOCHT : HEIL U, WIJ MINNEN U, U EN UWE GEZEGENDE GADE ! WIJ ACHTEN EN VEREEREN U ZOO DIEP, EN WIJ STELLEN U ZOO HOOG, DAT WIJ U BIJNA GINGEN VERGODEN !....

Zeg, lezer, zijn dit vaderlanders, die zoo sterven ?

Is het een geheim dat, vooral op den buiten, waar de bezetting in ietwat nauwer voeling is met de dorpelingen, menig Duitsch soldaat, in eene opwelling van rechtvaardigheid en billijkheid, aan eene eenvoudige vrouw meedeelt, dat de « ALGEMEENHEID DER DUITSCHE GARNIZOENEN » 't bijna niet kan verklaren, hoe eenvoudig stil de bewoners daarheen gaan, kalm hun werk verrichten en zich gedragen alsof er geen bezetting thuis was. »

Wij weten 't wel, het stormt veelal daarbinnen, maar 't wordt den overweldigder niet gegund zich al te zeer te verlustigen in ons zielelijden. En zoo behoort het ook !

Wat echter den vurigen Duitschers soms WEL eens vergund wordt, is het schouwspel van een belg die, zijne plichten vergetend, uit winstbejag of verdorvenheid zijn vaderland ontrouw wordt en afvalt.

Dit is toch de geschiedenis die zich door alle eeu-

wen heen en bij alle volken herhaalt.

Zal er koren gedorscht worden, kaf komt er !

Zal er tarwe over den dorschvloer gespreid liggen, stof en vuil ligt er doorheen !

Zullen duizenden in edelmoedigheid en zelfopoffering zich geven voor 't vaderland onder duizenderlei verschillende vormen en schakeeringen, enkelen zullen er overal en altijd gevonden worden, die het nachtelijk werk van Judas verrichten.

Dit is treurig, en we moeten het bekennen, doch troost u, lezer. Voor één die ophef maakt en in 't oog loopt om zijne afschuwelijke handelingen, zijn heulen met de Duitschers, zijn verklikken van landgenooten, kunnen we staren op honderdduizenden die, hun Vaderland en hunnen Vorst trouw in 't harte dragend, werken, ijveren en strijden voor heropbeuring, voor verlossing.

Vergeet dit niet, wanneer ge soms met walging en woede in 't hart een plichtvergeten vrouw naast een « gekerfden » officier door onze straten of leien ziet slenteren.

Vergeet het niet, wanneer een armzalige nietdeug voor eenige vuile marken aan de Duitsche overheid een zijner vroegere vrienden overlevert, omdat deze de grens wil overschrijden, of omdat hij een stuk koper verbergt, liever dan er den moeffen kogels te laten van gieten om onze broeders neer te schieten.

«T BLOED KRUIPT WAAR 'T NIET GAAN KAN !» heeft Guido Gezelle gezegd, en 't blijft immers altijd waar ?

't Is goed voor u, lezer, dit van tijd tot tijd te bedenken, als gedachten van moedeloosheid u komen bestoken.

De dag is nabij, dat honderden en nogmaals honderden voorbeelden van heldhaftige en bewonderenswaardige toewijding en vaderlandsliefde zullen openbaar gemaakt worden door « onze » dagbladen, in « onze » vlugschriften, onder de bescherming van « ons » Staatsbestuur.

En wees zeker ! Dan zullen veler oogen zich bevochtigen van ontroering ; dan zal de kleine kliek schurken en onwaardigen zich niet meer in 't volle daglicht durven « afficheeren ! »

« Uw hollen in,
gebroed van adderen. »

zal 't dan heeten, en na eene geduchte straf, allen landverraders beschoren, zullen we een heel nieuw leven intreden, langs lichtende paden van eer en deugd, van noeste vlijt en bedrijvige werkzaamheid herstellend, heropbouwend, nieuwe voren ploegend in de met bloed gedrenkte akkers...

Een nieuw leven van mannelijke wilskracht en burgerdeugd, gegrondvest op 't gezag en den eerbied aan ons Vorstenhuis !

Dan zal het oogcnblf gekomen zijn om alle heet

hoofden, potsenmakers en visschers in troebel water voor 't kalme en bedaagde vrije Belgische Volk ter vierschaar te noodigen ! Ieder brandend vraagstuk : vlaamsche kwestie, rationeele hervorming van 't staatsorganismus voortvloeiende uit de nieuw geschapen toestanden, 't zal alles ontleed, onderzocht, uitgepluisd !

En recht zal komen waar 't hoeft !

En 't allen kant in den lande zullen monumenten oprijzen, niet omdat ons hart vergeet dat daar en daar jeugdige helden in grooten getale vielen, maar opdat oog en geest den indruk zouden vergrooten en versterken.... en opdat het geheugen steeds levendig zou herinneren, dat zij, die in den heldendood rusten, voor de jongeren van dagen dit nieuwe tijdperk van wereldvrede en vrijheid hebben tot stand gebracht, door zich zonder aarzelen noch bedenken te offeren !

't Is goed en heilzaam voor een ieder van ons, dat we nu en dan een oogenblik stil staan op onze baan, deze bemoedigende woorden overwegen en ze anderen dietsch maken.

Wat uit het hart is voortgevloeid, gaat lijnrecht in welgeaarde harten over en zoolang zelfvertrouwen en moed in ons wonen, mag men het beste verhopcn !

Belgen, schouwt op uwen Koning, uwe Vorstin, uwen Kardinaal Mercier, uwen koenen bisschop, Mgr. Heylen en zooveel anderen ! En zeg mij, wie zou niet hopen vertrouwen ?

EXCELSIOR.

België en Rusland.

Havre, 25 Maart. (Part). — Baron de Broqueville, de Belgische minister-president, heeft een telegram gezonden aan prins Lwof, den voorzitter der nieuwe Russische regeering.

De gevoelens, zoo heet het daarin, waarmee het Russische volk het edele besluit gesteund heeft om de onzijdigheid van België te waarboren, geven ons de zekerheid dat het groote volk, dat ons verwant is door de overeenkomst zijner instellingen en zijn liberale verlangens, voort zal gaan ons zijn onvergankelijken steun te verleen en om ons vaderland in zijn rechten te herstellen, door te strijden voor zijn eer, voor zijn bestaan, voor de rechten der kleine naties, wier zaak zij vertegenwoordigt. België heeft de vijandschap van Duitschland, de genegenheid van allen, die de rechtvaardigheid en de vrijheid liefhebben.

Wij rekenen dus op u, zoo seinde minister de Broqueville verder, zooals gij op ons kunt rekenen. Ik wensch, dat Rusland onder leiding van de nieuwe regeering de gelukkige dagen zal kennen, die België dankt aan de wijsheid, waarmede onze vade-

ren van 1830 de onsterfelijke vrijheid hebben weten te doen bloeien in orde en in eerbied voor de instellingen, die het volk zich zelf geschonken had. Onze wapenbroederschap zal voor goed de vriendschap bezegelen, die er tusschen onze twee landen bestaat.

Havre, 26 Maart. (Part). — Uit naam van de Belgische Kamer heeft M. Schollaert, uit naam van den Senaat heeft graaf Goblet de volgende gelukwensen aan de Doema gericht :

De Belgische Kamers zijn gelukkig aan het parlement de vurigste wenschen te zenden bij de hernieuwing der grondwet, waartoe de Doema het moedige en vaderlandslievende initiatief genomen heeft.

Zij begroeten in het optreden der regeering niet slechts de verschijning van de groote, edele natie tusschen de democratische staten, maar bovendien een nieuwe waarborg voor de overwinning, die aan Rusland de verwezenlijking van zijn nationale wenschen, aan België de vergadering, waarop het recht heeft, aan Europa een duurzamen vrede moet verschaffen, ten einde de terugkeer van verfoeilijke aanslagen op recht en beschaving te vermijden.

Bestuurlijke scheiding in België.

Nieuwe Rott. Ct. van Woensdag 7 Maart. (Niet doorgelaten).

In ons vorig avondblad hebben wij iets meegegeeld uit de interviews met bekende Vlamingen hier te lande over de door den Duitschen rijkskanselier aan de vertegenwoordigers van den zoogenaamden Vlaamschen Raad toegezegde bestuurlijke scheiding in België.

Het volgende stukje uit het interview van Dr. Frans Van Cauwelaert moge de opvatting van deze katholieken a gevaardigde in de Belgische Kamer kenschetsen. Van Cauwelaert zeide :

« Het gebeurde vervult me eenvoudig met weersin. Ik ken de leden van den geheimen Raad van Vlaanderen niet, en ik ken evenmin zijne gedelegeerden naar Berlijn. Die heeren houden zich zorgvuldig gemaskerd. Maar wie ze ook mogen wezen, ieder rechtgeaard Vlaming zal met mij hun daad verafschuwen als eene misdaad jegens het vaderland en een dubbele misdaad jegens het Vlaamsche Volk, waarvan zij den naam bezoedelen.

« Maar ik walg evenzeer van de onbeschaamdheid waarmee de Rijkskanselier, uit naam van den Keizer, durft te spreken van ongeveinsd medegevoel met het lot van het Vlaamsche volk, nadat diezelfde Keizer het bevel heeft gegeven om de bloem van onze jongens en duizende onschuldige medeburgers te slechten, onze steden te verwoesten, on-

zen goeden naam te belasteren, en elken dag nieuwe stoeten van weerlooze arbeiders weg te voeren in slavernij.

« Waarachtig, het was wel mond om God te lasteren, dat het Goddelijk behagen dit werk had ingegeven. »

Onzen dubbelen Plicht.

Wat staan wij ons vaderland, en wat staan wij onzen stam schuldig ?

In het beantwoorden dezer vraag ligt gansch het geschil, dat « actieven » en « passieven » verdeelt.

Zeggen, gelijk sommigen doen, « wij hebben met België niet af te rekenen, » dat gaat niet op. Zulks heeten wij gewoonweg afvalligheid, tweezakkerij en tegen de borst stootende ondankbaarheid.

Voor den oorlog immers, protesteerden wij in koor, telkens de Waal eene duit wilde afdingen van de genegenheid, die wij, naar wij beweerden, België toedroegen.

Luc van 't Vlaamsche Nieuws heeft misschien in zijn leven duizend fr. verdiend met te zeggen, op rijm, hoe geerne hij België zag. En hij had gelijk, dat meende hij, dat meenden wij allemaal.

Wij eischten enkel ons recht als Belgische burgers, en bewerkten wij de inwilliging onzer grieven ons pogen en betrachten overschreed nooit de grens van 't vaderland.

Het herstellen van het graafschap Vlaanderen is een Duitsch ei, en het moeten kiekens zijn, de Vlamingen die er op zitten broeien.

Zeker hadden wij met België af te rekenen : België had goede kanten.

Dat zal zelfs Borms niet ontkennen, hij, de zoo verzechtige, dat hij geen oogen heeft voor al hetgeen aan dezen kant van den Rijn ligt.

België's goedkoop, gemakkelijk leven en zijne uitzonderlijke handels- en nijverheidswelvaart, gewagen wij enkel van de vrijheid die wij als Belgen genoten hebben. Wij pakken toch geerne uit met deze vrijheid, en heeten ons met gezwollen borst : « het vrijste volk der aarde. »

Welnu, zoo vrij zijn wij toch vier en tachtig jaar geweest in hoedanigheid van Belgen. Denkt er goed aan, wij zullen die vrijheid maar weerkrijgen, zoodra wij terug Belgen zullen geworden zijn.

Sommige activisten kunnen misschien denken dat wij er eer bij winnen zouden, indien onze Nederduitsche taal door den overweldiger tot een hooger graad van duitschheid werd gebracht : 't kan hun voorkomen dat, in Duitschmans vorm, wij beter Vlamingen zouden zijn. Maar geen sterveling in gansch hun kamp zal beweren, dat de Pruis, bij onze gebeurlijke inpalming, den schat onzer vrijheden zou verrijken.

Wij hebben dus verplichtingen tegenover België,

wegens bewezen diensten.

Ook tegenover onzen stam hebben wij heilige verplichtingen. Hem die dat niet voelt, kan niet geleerd worden waarom.

Maar verkeerden onze stambelangen zoozeer in gevaar, dat wij daarvoor België moesten aanvallen, er op stampen terwijl het gevallen lag, gevallen met eere bij het kwijten van zijn onloochenbaren plicht, gevallen bij de medelijdende bewondering der gansche wereld?

Wordt dat gedaan? Stellig. Lees maar « Vlaamsche Nieuws » en consoorten, die niets mogen onder de oogen hunner lezers brengen, dat de bezetter niet eerst heeft nagezien, en niet zou laten verschijnen, indien zij er geen voordeel bij vond.

Volgens bedoelde bladen zijn « die van den havere » de schuld van al de rampen die over België gekomen zijn. Niet zij zijn plichtig, die hun woord braken, en België brandschatten, maar wel België's landbeheer, dat, op de hoogte van 't gevaar dat België bedreigde, hulp zocht bij hen die hun woord gestand bleven.

Nu preken en nemen zij volop de bestuurlijke scheiding aan, na immer geloochend te hebben dat zij die voorstonden. En zij hadden gelijk: de bestuurlijke scheiding is nooit iets anders geweest dan een Waalsch dreigement. Mag het vaderlandslied heeten zoo te handelen, zulke schokkende vragen te berde te brengen, als het bedreigde België vooral behoefte heeft aan de eendracht, door zijne landspreuk gehuldigd?

Den Duitschers vergeven zij allergewilligst « THE SCRAP OF PAPER, » maar zij aanvaarden geen de minste verschooning voor « die van den havere » die toelieten, naar 't schijnt, dat een Belgisch generaal zich eenen stond met een Engelschen onderhield.

Die twee spraken toch maar over den Duitschen havik die reeds over België hing, en over de middelen, om de Belgische duif aan zijne klauwen te doen ontkomen.

Ultra-activisten van « de Belgische post » reizen naar Berlijn, om het wachtwoord te vragen aan Basserman en consoorten. Die ook vinden dat « die van den havere » door hunnen dood den geesel der pest van België moeten weren: dat zal hen leeren eene mondsful Engelsch gras af te weiden.

Warschow en Gent bieden veel punten van gelijkenis aan, schrijft Luc in zijn « Vlaamsche Nieuws » en dat juist als Willem, zoo gezegd, Polen terug in eere heeft hersteld, en zijn voornemen veropenbaard, dergelijk Polen tegen Polen van den Czaar in 't veld te brengen.

Hoe meer Vlamingen er vallen, doet René Declercq in zijne « Toorts » Minister de Broqueville tegen de Fransche Marianne zeggen, hoe beter: dan doen wij ons later geen last meer aan.

Als men dit alles en vele andere dingen nagaat,

mag er dan niet gezegd worden dat de activisten hunnen plicht jegens het vaderland verwaarloozen, en die jegens hun stam verkeerd verstaan?

Aan een Joodsch activistje...

(Rudels) heimlijke kwant,
— Vlaamsch van neus en Vlaamsch van naam—
Snotjood zonder vaderland,
Ganef en schlemiel te zaam,
Ging 't U in ons land zoo kwaad,
Dat g'ons nu zoo laf verraadt?

Ha, ge stelt U, snotjood, aan
Als apostel van het recht...
Ha, gij eischt ook zelfbestaan
Voor « Uw Vlaandren, » Moffenknecht,
En dat al es, vieze vent,
Met een Amsterdamsch accent...

Ha, ge spreekt van 't Vlaamsche ras,
Joodje met den Moffennaam,
Net alsof 't U eigen was
En ge doet U voor als Vlaam...
Maar geen één die zich bedriegt,
Want... uw neus roept dat ge liegt!...

FLAMINGANT.

Op 's Keizers geboortedag.

Een hooger officier, bulldog van het echte Pruisisch ras, had den « geburtstag » van zijn « opperhèr » zoodanig goed gevierd, dat hij, in de kleine uurkens, zwaar geladen naar huis trekt in eene gemeente buiten de omheining.

Achter hem, op enkele stappen, zijn ordonnans. Aan de vesting, donnerwetter, daar tuimelt herr oberst-leutnant met zijn botten in de vest. De ordonnans snelt toe, en haalt hem, niet zonder moeite, uit zijne gevaarvolle positie.

's Anderendaags wordt de ordonnans ontboden bij zijn meester, die hem voor de eerste maal menschelijk aanspreekt.

« Ik ben u dank schuldig voor de affaire van gisteren avond, en zal gelukkig zijn u eene guust toe te staan. Spreek! »

« Herr oberst, slechts dit vraag ik u: Zeg nooit aan uw manschappen dat ik u gered heb. Kwamen zij het ooit te weten, ze maakten me kapot. » (Historisch).

PROPAGANDAPENNING.

Hierbij van mij zelve
Opdat Madame Cop niet meer zoo vriendelijk zou zijn tegen de platkoppen

fr 1.25

0.50